Bundeling met teksten en korte modellen
voor bezinning en animatie
bij de campagne van
Welzijnszorg 2021

Luisteren, kijken, voelen, denken, spreken, zingen of schrijven voor een leefbare samenleving

Beste,

Je gaat aan de slag met de campagne 'Wonen: een gunst en geen recht? Onaanvaardbaar!' Samen met duizenden andere medestanders geef je een duidelijk signaal dat goed wonen voor niemand onleefbaar mag zijn. Dank je wel.

In deze bundel vind je voor elk wat wils. In **deel 1** vind je bezinnende, treffende, soms religieuze **teksten rond wonen en solidariteit**. Je kan ze inzetten op maat van je groep en de manier waarop jullie samenkomen.
Plan je een campagneactiviteit en zoek je **een opener, een verdieping of net een afsluiter**? Wil je bij een eigen activiteit de campagne kort aan bod laten komen? In **deel 2** geven we vijf invalshoeken om in groep met de campagne aan de slag te gaan. Heel wat verschillende vormen van uitwisseling en creativiteit komen aan bod. Je vindt zeker iets op maat van je groep. Het spreekt voor zich dat je deze modellen kort moet inleiden of kaderen. **De campagnetekst of de campagnefilm** zijn ideaal als basis, de teksten uit deel 1 en ons ander bezinnend aanbod maken het concreet en zetten de juiste toon.

Het blijft in deze post(?)-coronatijd nog een beetje zoeken hoe we mekaar opnieuw kunnen ontmoeten. We wensen jullie veel deugd bij het samenkomen. We hopen dat ons aanbod jullie kan helpen om **als groep verbonden te blijven met mekaar en maar zeker ook met de kwetsbare mensen in onze samenleving**. We zetten je op weg met momenten om samen stil te vallen en tegelijk dagen we jullie uit om in actie te komen.
Maak de campagne zichtbaar en zamel geld in.
Samen maken we het verschil.
Samen tegen armoede!

De ploeg van Welzijnszorg

Campagnetekst

ONLEEFBAAR
Wonen: een gunst en geen recht? Onaanvaardbaar!

Na de campagne van 2020 weten we dat het recht op wonen vooral een fictief recht is. Er zijn sociale woningen, maar veel te weinig. Er zijn huursubsidies, maar veel te weinig. Dat gebrek aan goede, betaalbare woningen maakt dat het drummen is op de woonmarkt. Schaarste betekent concurrentie en concurrentie zorgt voor uitsluiting en discriminatie. Daar zoomen we met deze campagne op in.

We richten ons op drie probleemgebieden:
Uitsluiting en discriminatie. Verhuurders hebben soms vooroordelen omwille van bijvoorbeeld huidskleur, alleenstaand-zijn of een laag inkomen. Dat mag nooit het weigeren van een kandidaat-huurder rechtvaardigen.
Het pad naar een sociale woning. De ligging van sociale woningen is niet altijd ideaal, maar mensen mogen maar één keer een woning weigeren. De voorrang voor mensen met een 'lokale binding' maakt dat mensen die vaak (moesten) verhuizen en nieuwkomers uitgesloten worden van het recht op een woning.
Dak- en thuisloosheid. Uiteraard is het recht op wonen geschonden bij mensen die dakloos zijn of van noodoplossingen gebruik maken. Heel wat andere rechten hangen ook samen met het hebben van een adres.

Varieer en combineer

Voor wie met de campagne aan de slag wil gaan, hebben we een zeer ruim aanbod aan materialen. Sommige zijn eerder bezinnend of vierend, andere leggen meer de focus op actie of geven een inhoudelijke insteek. Verrijk je campagnemoment met één van onze andere materialen.

- Inspirerende PPT: gratis downloadbaar via de webshop
- Campagnefilm: gratis te bekijken via het Youtubekanaal van Samen Tegen Armoede
- Aanzetten voor advents- of kerstontmoeting: gratis downloadbaar via de webshop
- Bezinning voor secundair onderwijs: gratis downloadbaar via de webshop
- Tekstenboekje 'Drempels & stempels: te koop via de webshop
- Solidaire wandeling: info op www.welzijnszorg.be/wat-kan-je-doen, het pakket is aan te vragen via wandelingen@welzijnszorg.be
- Quiz: info op www.welzijnszorg.be/wat-kan-je-doen, het pakket is aan te vragen via info@welzijnszorg.be
- Film 'Solidariteit. Omdat ik geloof dat het anders kan' (13 min.): Jos Mariën vertelt waarom we niet anders kunnen dan solidair zijn. Gratis te bekijken via het Youtubekanaal van Samen Tegen Armoede
- Adventskalender: te koop via de webshop
- Liturgiemap: te koop of gratis downloadbaar via de webshop

Colofon
Samenstelling: Kris Dom en Hadewijch Van Hove
Met dank aan de collega's van Welzijnszorg voor tips en correcties
Verantwoordelijke uitgever: Koen Trappeniers, Welzijnszorg vzw, Huidevettersstraat 165, 1000 Brussel

Deel 1: teksten

Als mensen of groepen mensen
een woonprobleem hebben,
wijst dat er vaak op
dat ze ook op andere terreinen
het slachtoffer van uitsluiting zijn.

Als mensen of groepen mensen
niet menswaardig kunnen wonen,
is dat dikwijls
omdat onze samenleving
hen gewoon geen 'plaats' gunt…

De zwakste

Waarom zou je voorkeur geven aan de meest zwakke?
Is dat niet tegen de natuurwet? De wet tot zelfbehoud?
Het voortbestaan van de soort wordt verzekerd,
doordat de sterkste telkens weer overwint.

Voorkeur geven aan de zwakke…
Is dat niet contraproductief?
Schaarse middelen zet je best daar in
waar ze het meest renderen!

Waarom zou je inzetten op de meest kwetsbaren?
Er zijn er die zeggen dat je er gelukkig van wordt,
dat je er voldoening in vindt,
dat het je vreugde geeft...

Natuurlijk; het kleine, het zwakke vertedert…
alles van waarde is weerloos, zeggen we dan.
Ooit waren we allemaal, teer en zorgbehoevend.
Ooit zullen we het weer worden.

Er zijn echter mensen die in hun existentiële vertrouwen
zo diep en veelvuldig gekwetst zijn,
dat ze nog nauwelijks aansluiting vinden bij de samenleving.
Ze zijn moeilijk te helpen, ze wekken weerstand op, weerzin soms.

Waarom zou je inzetten op de meest kwetsbaren?
Waarom zou je een verbond aangaan
met wie niemand zich wil verbinden?
Waarom zou je je eigen persoon moedwillig riskeren?

Ik zie geen andere reden dan het geloof,
wars van elke rationaliteit. Het geloof;
in de diep verborgen capaciteiten,
het diep verborgen vermogen tot liefhebben… in iedere mens.

Ik vind geen betere verwoording dan de Bijbelse:
wil je winnen… geef dan,
wil je helen… breek dan,
wil je leven… heb dan lief.

Kris Buckinx, uit 'Op het andere been', uitgave Halewijn
Ook in de liturgiemap

Hoe gastvrij zijn we?

De moeilijke zoektocht naar een menswaardige woning
bezorgt ons, vrijwilligers, al veel frustratie.
Wat moet het niet zijn voor mensen op de vlucht?
Welk beeld krijgen zij van onze Belgische samenleving?
Naar de toekomst toe:
bieden we hen een menswaardig perspectief?
Of laten we hen over aan de dubieuze huisjesmelkers?
Kortom: hoe gastvrij zijn we écht?

Marc en Bie, vrijwilligers bij het tijdelijk woonproject De Woonterp, beheerd door het Protestant Sociaal Centrum in Antwerpen.

Bang voor de toekomst

“We wonen daar nu heel goed. En ik ben heel bang om op mijn eigen benen te staan. Wanneer je uit een beschermd traject komt. Ik ben natuurlijk heel bang. Het is al zo dat je geen vast werk hebt, dat je op interim staat. Dat je elke week je werk kwijt kan spelen. Dat je niet weet of je al dan niet terug mag gaan… Het komt altijd neer op het financiële. Stel dat je op de privémarkt huurt en het is €600 huur. Zo lang dat mijn vriend werk heeft, ça va. Maar mocht hij zijn werk verliezen kan hij niet terugvallen op een volledige dop. Dan zouden wij samen een inkomen hebben van €1300. Als je dan €600 huur moet leggen? Ik weet dat dit niet gaat. Ik moet mij geen illusies maken, ik kan dat niet. Daarvoor ben ik heel bang.”

Getuigenis van Famke, die steun kreeg via Kruispunt.

Als een veel te grote vaas

In een gesprek over het huis waar ze opgroeide
begon ze te tellen:
hoe vaak moest ze als kind verhuizen?

Er volgde een lange opsomming
van ouders, stiefouders,
pleegzorg en leefgroepen,
met het onthutsende besluit:
ze heeft in haar kindertijd
nooit langer dan 1 jaar
op dezelfde plek gewoond.

Als een veel te grote vaas
op de kast in de woonkamer,
een ongelukkig gekregen geschenk,
maar zo breekbaar
- als fatsoenlijk mens kan je niet anders
dan er zorg voor dragen.
Als een veel te grote vaas
werd ze steeds weer op een andere plek gezet,
uit de weg gezet.
Weggezet,
maar nooit echt een plek gekregen.

Hadewijch Van Hove, Tekstenboekje Spoor ZES 'Drempels & Stempels'

Deel 2: luisteren, kijken, voelen, denken, spreken, zingen of schrijven

1. Drempels en stempels

We zoomen in op vooroordelen en discriminatie. We kijken naar de drempels die het moeilijk maken om een geschikte woning te vinden. Daarna zoeken we niet naar wat ons onderscheidt, maar naar wat ons bindt.

Ervaringsberichten

Lees (enkele van) deze ervaringsberichten.
Vraag de deelnemers op zoek te gaan naar de drempels die deze mensen ervaren. Wellicht komen dezelfde aan bod die we ook in deze campagne naar voren schuiven: discriminatie o.b.v. afkomst, inkomen, gezinssamenstelling…

A. Tijdelijk woonproject De woonterp, beheerd door het Protestant Sociaal Centrum in Antwerpen.

Vrijwilligers bij het tijdelijk woonproject "De Woonterp" Bie en Marc helpen o.a. met het zoeken naar een menswaardige vaste woning voor twee grote gezinnen, nl. een Afrikaans gezin met zes kinderen en een Syrisch gezin met tien kinderen. Beide gezinnen wonen al meerdere jaren in De Woonterp en zijn aangewezen op vervangingsinkomen en/of minimumloon. Hoewel beide gezinnen ingeschreven staan op wachtlijsten voor een sociale woning, is het wegens de lange wachtlijsten vrij uitzichtloos om langs deze weg een geschikte woning te krijgen. Structureel zit het goed fout in Vlaanderen: veel te weinig sociale woningen, zeker voor grotere gezinnen. Aanbod en vraag zijn totaal niet met elkaar in overeenstemming.
Wanneer we op de privémarkt beginnen zoeken, duiken heel wat andere hindernissen op. De huurprijs van een geschikte woning is niet haalbaar voor een groot gezin dat aangewezen is op vervangingsinkomen of minimumloon. Vinden we toch een geschikte huurwoning? Dan doet de gezinsgrootte vaak de deur dicht. En dan is er de grote hindernis van een vreemde familienaam en de buitenlandse afkomst die zoveel verhuurders doet terugdeinzen.

B. Getuigenis van een Afghaanse vluchteling

De meeste verhuurders laten mensen van OCMW niet toe. Ze zeggen dat deze kandidaten hun huur niet op tijd zullen betalen of dat ze geen huur meer gaan betalen als de OCMW steun stopt. We hebben ook al de opmerking gekregen dat ze niet verhuren aan mensen uit een ander land.

C. Getuigenis van Welzijnsschakels

Ik ben met mijn vader letterlijk en figuurlijk de hele stad afgelopen. Niet aan mij willen verhuren omwille van mijn afkomst was schering en inslag. Dit was erger dan bij het solliciteren. Soms is het heel direct: 'ik verhuur niet aan Aziaten'. Soms ook indirect. Alle kandidaten worden op hetzelfde momenten uitgenodigd. Je staat op een rij en krijgt allemaal vragen. Je voelt en ziet dat ze het bijna zinloos vinden om ook aan jou een vraag te stellen. Ook omdat ik een alleenstaande moeder ben, werd ik soms geweigerd. Loonfiches en werk worden standaard opgevraagd. Is dat eigenlijk wettelijk?

D. Getuigenis van alleenstaande mama die huurt op de private huurmarkt
Er wordt eigenlijk door heel veel mensen afwijzend gereageerd. Je zit in budgetbeheer, dus ze zal wel schulden hebben, maar dat is helemaal niet waar. Het is gewoon door dat kortetermijngeheugen, dat ik dingen over het hoofd zie, dat ik het overzicht niet meer zie. Verhuurders hebben altijd hun huur binnen, maar er wordt de stempel of vooroordeel van budgetbeheer gegeven. 'Dat zijn mensen die niks hebben', dat denken ze dan. Het zijn pure vooroordelen waar het op gebaseerd is.

Van drempel-alfabet naar welkom-alfabet

In het Tekstenboekje 'Drempels & Stempels' vind je een drempelalfabet. Voor elke letter ontdek je een hinderpaal waar kwetsbare mensen op stoten bij hun zoektocht naar een geschikte woning. Je vindt het ook achteraan in bijlage 1. Lees er enkele voor, print enkele exemplaren of projecteer de bijlage.
We willen drempels wegwerken. Maak samen een welkomalfabet. Zoek voor elke letter een woord, term of aandachtspunt waardoor iedereen het signaal krijgt erbij te horen en gemakkelijker zijn weg vindt naar leefbaar wonen.

2. Laat beelden spreken

Beelden zeggen soms meer dan woorden. We gaan aan de slag met enkele campagnefoto's. Je kan ze als sfeermaker gebruiken of de deelnemers via onderstaande methodieken uitnodigen er over in gesprek te gaan.

Materiaal
Download de inspirerende PowerPoint via https://welzijnszorg.be/webshop/inspirerende-powerpoint en laat de PowerPoint spelen in een loop.
Of druk de PowerPoint een aantal keer af, waarbij elke dia op een aparte pagina staat. Verspreid de dia's op een tafel zodat elk beeld goed zichtbaar is.

Methodiek

- Vraag de deelnemers om één pagina/dia te kiezen: degene die hen het meeste aanspreekt, inspireert of raakt, de foto of spreuk waar ze zich het meest in herkennen.
- Laat de deelnemers hun eigen keuze voorstellen. Stel hierbij bijvragen:
  - Waarom heb je die dia gekozen?
  - Wat vind je zo treffend aan het beeld of de uitspraak?
  - Welk stuk van jezelf herken je er in? Of waar worstel je net mee?
  - Welk gevoel geeft dit beeld jou?
  - …
- De deelnemers mogen elkaar ook bevragen, zodat uitwisseling ontstaat.

Variant
Voor deze methodiek maakten we een 'Doe-het-zelf'-PowerPoint met enkel foto's. Download deze lege PowerPoint via https://welzijnszorg.be/webshop/bundeling-teksten-en-modellen-voor-bezinning-en-animatie (of doorklikken op de tegel in de webshop) en laat de PowerPoint spelen in een loop. Of druk de PowerPoint een aantal keer af, waarbij elke dia op een aparte pagina staat. Verspreid de dia's op een tafel zodat elk beeld goed zichtbaar is.

Nodig de deelnemers uit om zelf de PowerPoint aan te vullen. Er is geen goed of fout: het is een creatieve en intuïtieve opdracht. Afhankelijk van de groep kan je deelnemers individueel of per tafel laten werken.
Zet de deelnemers op weg met volgende vragen:

- Kies één of twee beelden die je erg aanspreken.
- Kijk naar de mensen. Wat zou hij/zij denken, voelen, hopen, dromen, vrezen, vragen, willen, eisen…
- Formuleer in een woord of een zin wat hij/zij te zeggen heeft aan jou en de andere deelnemers.
- Als de techniek het toelaat, kunnen jullie deze tekst invullen en zo een eigen inspirerende PowerPoint maken.

Het resultaat is altijd welkom bij hadewijch.vanhove@welzijnszorg.be.

3. Wonen en het armoedeweb

Deze methodiek is eerder informatief. De deelnemers leren het armoedeweb kennen en zien hoe belangrijk het levensdomein wonen is. Bovendien leren ze dat alle tien levensdomeinen elkaar wederzijds beïnvloeden en een echt web vormen.
Een korte inleiding over de campagne en het armoedeweb is zeker aangewezen.

Materiaal

- Een groot armoedeweb met de tien levensdomeinen: geprint op A3 of digitaal om te projecteren. Bijlage 2
- De afzonderlijke “bollen” van de tien levensdomeinen. Extra print van armoedeweb en uitknippen.
- Een duidingstekst voor de begeleider over de verschillende levens domeinen en hun verband met wonen. Bijlage 3

Verbanden leggen

Deelnemers vormen een cirkel zodat iedereen elkaar ziet. De begeleider zet zich in het midden. Laat de deelnemers in duo’s of trio’s werken, afhankelijk van de gewoonte of de grootte van de groep. Geef elk duo één willekeurige “bol” met een levensdomein uit het armoedeweb, behalve het levensdomein WONEN.

Elk duo krijgt de volgende opdracht(en) en korte voorbereidingstijd:

- Zoek een verband tussen jullie levensdomein en het levensdomein wonen.
- Zoek een verband tussen jullie levensdomein en een ander levensdomein naar keuze.

Een duo start met het benoemen van het verband tussen hun levensdomein en het levensdomein wonen. Daarna vertellen ze iets over het verband met het andere (vrij gekozen) levensdomein. De begeleider kan eventueel kort aanvullen.
Dan is het de beurt aan dat levensdomein dat net gekozen is om het verband tussen hun levensdomein en wonen te leggen. Daarna leggen ze het verband met het zelfgekozen, ander levensdomein.
Ga door tot alle levensdomeinen van het armoedeweb aan bod kwamen. Is een bepaald levensdomein al aan de beurt geweest en er wordt opnieuw een link naar gelegd, dan is het aan het duo links om verder te gaan.

Extra: de begeleider staat in het midden en maakt telkens met een draad de verbinding tussen de genoemde levensdomeinen. Op die manier wordt het armoedeweb ook visueel voorgesteld.

4. Zeg het met een lied

Er zijn heel wat liedjes over wonen en huizen. Muziek is een taal die het hart aanspreekt. Breng de campagne kort binnen met een streepje muziek.

Opwarmer

Houd een klein wedstrijdje. Laat alle leden/aanwezigen apart of per tafel, groepje zo veel mogelijk liedjestitels zoeken die over wonen of huizen gaan. Laat ze hun lijstje voorlezen. Hopelijk een gezellig rondje met veel aaahs en ooohs van herkenning.

Let the music play

We stellen vijf liedjes voor waar je verder mee aan het werk kan. Ze zijn zeer uiteenlopend van stijl en sfeer. We geven steeds een korte inleiding, enkele bezinnings- of besprekingsvragen, de liedtekst zelf en een link waar je de tekst en/of muziek kan vinden.

A. Over koude vingers, koffie en kansen

In dit lied uit de CD S.O.L.I.D.A.I.R laat Jonas Winterland een straatzanger aan het woord. Hij spreekt de mensen aan die hem dagelijks voorbij lopen. Ondanks de zorgen van elke dag blijft hij hoopvol voor de toekomst.

→ Welk beeld heb je van deze straatzanger? Welke eigenschap van hem (of haar!) valt je het meest op?
→ Beeld je in dat je even met hem praat. Wat zou je willen zeggen, vragen, vertellen?

Ander seizoen

daar ben je weer, stipt op tijd
maar je hoeft je niet te haasten
want ik denk dat je trein niet rijdt
je kent mij wel, ik zing op straat
en je kruist me elke dag
telkens als je werken gaat

heb je mij niet gezien?
't is de tijd van het jaar
ik ga nergens naartoe
geloof mij maar

radeloos? af en toe
maar weet je wat het is
zingen word ik zelden moe
mijn stem is hees, mijn vingers koud
maar als je in de vrieskou staat
word je trager oud

in een ander seizoen

van een veel warmer jaar
keren mijn kansen
geloof mij maar

de moed raakt op, dat geef ik toe
maar straks koop ik een koffie
met de munten uit mijn hoed
en ben je ooit eens niet gehaast
blijf je dan wat praten
voor je werken gaat?

in een ander seizoen
van een veel warmer jaar
zal ik hier niet meer zingen
geloof mij maar

in een ander seizoen
speel ik het klaar
dan keren mijn kansen
geloof mij maar
geloof mij maar

Tekst en zang Jonas Winterland
CD S.O.L.I.D.A.I.R te koop in de webshop https://welzijnszorg.be/webshop/cd-solidair-nr-37 of via Spotify
https://open.spotify.com/album/6jwa4jW04uhOhSUKQcYiNu?si=naWOLw14S6G1Z4b7ronQdA&dl_branch=1&nd=1

B. Onbekend is onbemind

Eentje uit de ouwe doos van Wim De Craene: 'de Boudewijn de Eerste straat'. Het lied is een stevige aanklacht tegen het wij/zij-denken, het contrast, de afstand. Het niet kennen van mekaars leefwereld staat centraal.

→ Het lied zit vol met stereotypen. We zijn er gelukkig veel gevoeliger voor dan in de tijd dat dit lied geschreven werd. Welke typering stoot jou het meest tegen de borst?
→ 'Proletariaat' (volgens Van Dale: de klasse van de bezitloze arbeiders) is een woord dat we niet meer gebruiken. We spreken over mensen met armoede-ervaring. Hoe zou jij deze groep mensen noemen?
→ Het lied zit vol met wij/zij-denken. Wij proberen over grenzen heen te kijken, maar dat lukt niet altijd. Op welke plekken en onder welke omstandigheden betrap je jezelf op deze manier van kijken en denken? En wat helpt om dat minder te doen?

De Boudewijn de Eerste straat

Er staan twee rijen huizen in een veel te enge straat
De linkse klein en luizig, van het proletariaat
De rechtse hoge torens met duidelijk overdaad
Dat zijn de huizenrijen in de Boudewijn de Eerste straat

Er spelen vele kinderen in het midden van de baan
Hun moeders staan te kijken met vieze schorten aan

De rechterkant, drie hoog, zegt men allang beraad
Zie daar de vuile schooiers van de Boudewijn de Eerste straat

Er drijven stukken modder in de veel te vuile goot
De kinderen werpen slijk tot een vieze hanenpoot
Rechts wast men de auto van de advocaat
Links wast men een moto in de Boudewijn de Eerste straat

Vanmorgen was er groot stampij in de hele buurt
Een bende kakkerlakken heeft de bewoners aangevuurd
Rechts belt men de gezondheidsdienst, die komen veel te laat
En daar komt de politie in de Boudewijn de Eerste straat

Er vallen harde vuisten in de veel te enge straat
De politie moet chargeren, je weet wel hoe dat gaat
De buurt wordt gauw gesloten, na het ontsmettingsapparaat
Links wordt onbewoonbaar in de Boudewijn de Eerste straat

Weer lopen mensen dakloos in de grote stad
Wat oud is moet men slopen, er worden plannen opgevat
Er komen nieuwe torens, er wordt veel van gepraat
Er komen nieuwe mensen in de Boudewijn de Eerste straat

In de Boudewijn de Eerste straat

Tekst en zang Wim De Craene
https://www.youtube.com/watch?v=EVJcA854qyg

C. Geen vrede zonder gerechtigheid

Een lied van Oosterhuis. De tekst verwijst naar de gelofte die koning David aan God doet, niet te zullen rusten voor hij een plaats heeft gevonden voor Hem. Maar hoe waardevol en feestelijk de 'woonplek' voor God ook is: de gerechtigheid is voorwaarde. God is aanwezig, daar waar mensen in gerechtigheid ruimte geven aan zijn aanwezigheid, daar waar de wet in praktijk wordt gebracht, waar de tien geboden geconcretiseerd worden in het leven van de gemeenschap.

→ Ken je het lied? Bij welke gelegenheid heb je het gehoord/gezongen?
→ "Ik zal niet rusten", zegt het lied. Wat mag jou uit je slaap houden? Wat vind jij belangrijk genoeg om voor op de been te blijven?

Ik zal in mijn huis niet wonen

Ik zal in mijn huis niet wonen,
ik zal op mijn bed niet slapen,
ik zal mij ogen niet dicht doen,
ik zal niet rusten, geen ogenblik,
voordat ik heb gevonden
een plek waar Gij wonen kunt,
een plaats om te rusten voor U
die God zijt, de enige ware.

Ik zal in mijn huis niet wonen,
ik zal mijn ogen niet dicht doen,
ik zal niet rusten geen ogenblik,
ik mag versmachten van dorst,
tot ik gevonden heb
een plek waar de doden leven,
de plaats waar recht wordt gedaan
aan de verworpenen der aarde.

Ik zal niet rusten
tekst: naar Huub Oosterhuis
muz.: Antoine Oomen
https://www.youtube.com/watch?v=EaK6WwC0EO0

D. Over draken, durven en nooit opgeven

Geëngageerde zanger Tom Helsen zingt over inzet en engagement. Een aanmoediging of een hart onder de riem voor alle groepen die zich (willen) inzetten voor een betere wereld.

→ Met welke 'draken' hebben jullie de strijd al aangebonden? Welke thema's of problematieken (binnen of buiten de vereniging) werden al besproken? Welke acties konden op jullie steun rekenen?
→ Wat gaf je het meest voldoening? Wat helpt om het niet op te geven?

Draken

Ken je van die dagen
Dat je niets echt kan verdragen
Te veel, te snel, te veel vandaag
Van die dagen dat je denkt
Dees is erover en
Het is beter om je eigen weg te gaan

Zij denken zus
En ik denk zo
Het kan me niets meer schelen
Niets meer schelen

Ik heb in heel mijn leven
Stormen overwonnen
Met draken gestreden
Ik heb nooit opgegeven
Nooit, nee, nooit

Ik heb ze allemaal gelezen
Alle boeken over 't leven
Ik ben er nooit echt uitgeraakt
Maar één ding heb ik wel geleerd
Elke keer opnieuw
Heb ik er het beste van gemaakt

Zij denken zus
En ik denk zo
Het kan me niets meer schelen
Niets meer schelen
Ik heb in heel mijn leven
Stormen overwonnen
Met draken gestreden
Ik heb nooit opgegeven
Nooit, nee, nooit

Doe mij 't maar eens na
En kijk waar we nu staan
Geloof me
Ik beloof je
Ik zie het licht
En ik loop het achterna
Geloof me
Ik beloof je
Dat alles goed komt
Ja, dat, dat alles goed komt
Ja, het is nooit te laat

Ik heb nooit opgegeven
Nooit, nee, nooit
Nooit, nee, nooit
Ik heb in heel mijn leven
Stormen overwonnen
Met draken gestreden
Ik heb nooit opgegeven
Nooit, nee, nooit
Doe mij 't maar eens na

Ik heb in heel mijn leven
Stormen overwonnen
Met draken gestreden
Ik heb nooit opgegeven
Nooit, nee, nooit
Nooit, nee, nooit
Kijk waar we nu staan

Tekst en muziek Tom Helsen
https://www.youtube.com/watch?v=WqMDaGkhYzg

E. We smeren de kelen voor het Woonlied

Houdt je groep van zingen? In 2004, naar aanleiding van een woonmanifestatie, schreef een opbouwwerker het Woonlied. We zijn ondertussen 17 jaar verder en de tekst blijft actueel. Enkel de ministers van wonen veranderden, de problemen zijn even groot.
Het lied is geschreven op de melodie van 'Laat ons een bloem' van Louis Neefs. Met wat oefenen, kunnen jullie er mee aan de slag.

Woonlied

Een huis met vier muren, dat is niet voldoende,
wanneer vocht of koude de kamer beheerst.
En vocht in de muren schimmels doen groeien,
wanneer het daglicht de woonkamer vreest.

Refrein
Laat ons een huis met comfort dat te doen is,
laat ons een huur die betaalbaar kan zijn.
Vergeet voor één keer hoeveel geld een miljoen is,
maak nu eens werk van een echt woonbeleid.

Een huis om te kopen is iets voor de rijken,
grondprijzen die stijgen dat is niet normaal
Op de huurmarkt gaat men over lijken
met heel veel geduld huur je nu nog sociaal.
Refrein

Ministers van wonen, ze kwamen ze gingen,
ze spraken van wonen maar 't meest over sport.
Daarom dat we hier met z'n allen nu zingen
betaalbare woningen zijn er te kort.
Refrein

Tekst: Kris Dom, Samenlevingsopbouw Gent (voor het eerst gezongen op de woonmanifestatie in Gent op 16 mei 2004)
Muziek: Laat ons een bloem, Louis Neefs

5. Vraaghuis

Het vraaghuis kan werken voor zowel individuen als groepen. Bijvoorbeeld als persoonlijke onderlegger bij een activiteit of feest, als tussenstop bij een wandeling, als teaser bij een infostand… Je kan ook de vragen apart gebruiken in een uitwisseling.
Zie bijlage 4 voor een vlot printbare voorstelling of een projecteerbaar beeld.

Overzicht van delen en bijhorende vragen

Deur	Stilaan hebben we weer meer contacten. Maar sommige zijn misschien niet meer zo vanzelfsprekend. Voor wie kom je toch terug buiten? En waarom?
Ramen	Ieder kijkt naar dezelfde wereld vanuit een ander raam. Wat is jouw uitzicht op de wereld?
Televisie	De televisie kan een oog zijn op de hele wereld. Welke gebeurtenissen in de wereld maken je blij? Boos? Angstig?
Fundamenten	Wat ondersteunt je in het leven? Wat helpt om het vol te houden of te groeien? Hebben alle huizen (mensen) voldoende kracht en ondersteuning?
Berging	We hebben heel wat nodig voor een kwaliteitsvol leven, maar soms hebben we veel meer dan we nodig hebben. Welke spullen zou je kunnen missen zonder dat je er ongelukkig van wordt?

Zolder	Geloof je in iets dat *groter* is? Iets dat ons overstijgt? Wat betekent het voor jou en voor de keuzes die je maakt in je leven?
Schouw	Door de schouw laten we vervuilde lucht en roet buiten. Op welke plek, op welke manier geraak jij je frustratie of irritatie kwijt?
Keuken	Waar vind je eten en drinken voor het leven? Wie of wat geeft je kracht en goesting om er weer tegenaan te gaan, om mee te bouwen aan een eerlijke samenleving?
Plantjes op de vensterbank	Om te kunnen groeien en bloeien hebben we nood aan licht en warmte, maar ook aan aandacht, kansen, mensen die in ons geloven. Wie/welke plantjes mogen op jou rekenen? Slagen we erin alle plantjes in onze samenleving voldoende groeikansen te geven?
Slaapkamer	Wie of wat spoort je aan om het soms rustiger aan te doen? Heb je nood aan momenten van rust of moet alles altijd heel snel gaan?

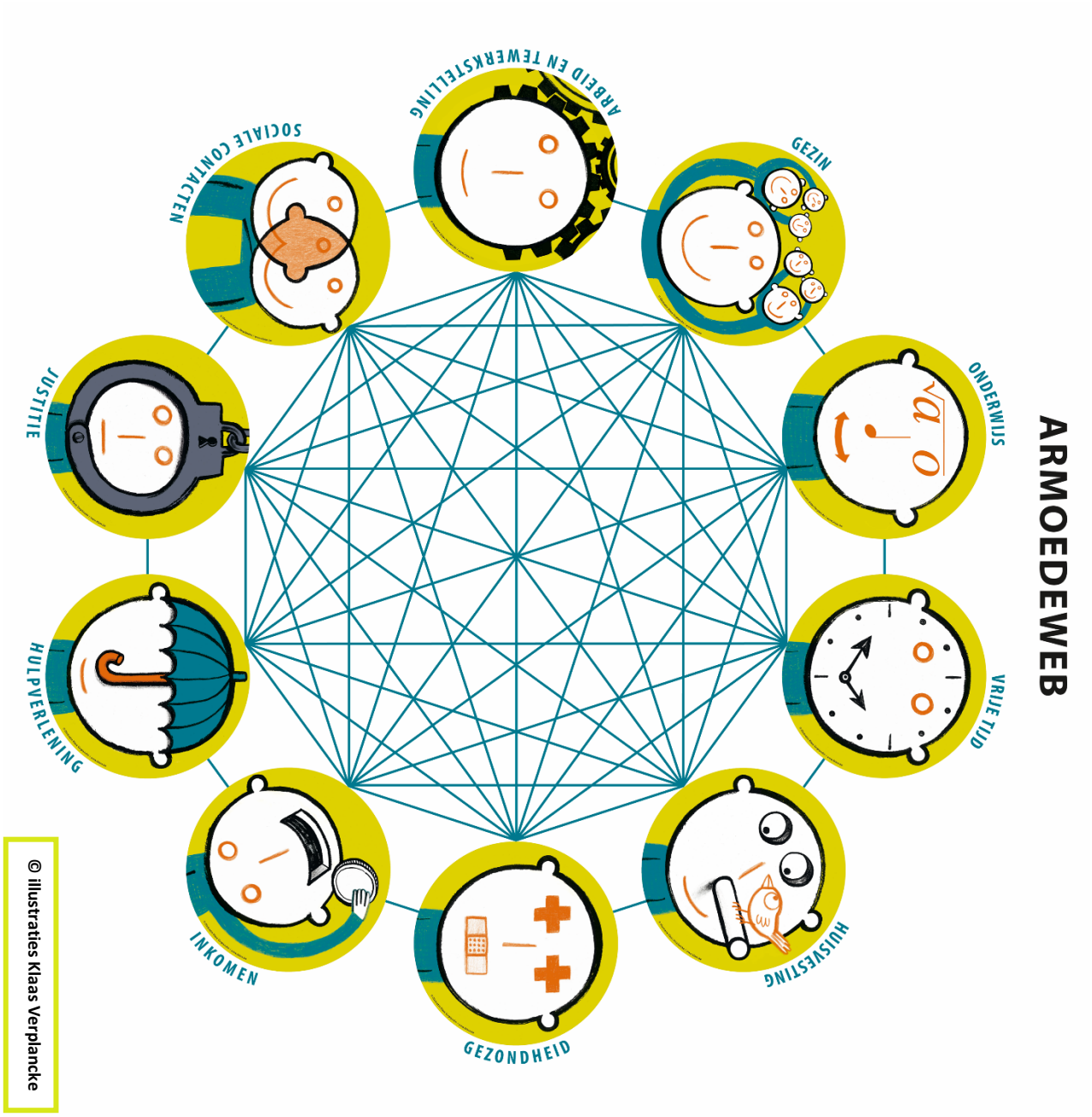
Bijlagen

Bijlage 1: drempelalfabet en welkomalfabet

Alleenstaande ouder	A
Bureaucratische zelfgenoegzaamheid	B
Cohousing verboden	C
Doorgestoken kaart	D
Exclusief denken	E
Falend overheidsbeleid	F
Genadeloos huizenkapitalisme	G
Housing first	H
Intergenerationele conflicten	I
Jan-met-de-petuitstraling	J
Kafka	K
Laakbare regelgeving	L
Mateloze huurprijzen	M
Nieuw Belgen	N
Onbewoonbaarverklaring	O
Papiermolens	P
Quota	Q
Roversmentaliteit	R
Shit!	S
Torenhoge paperassenstapels	T
Uitgezet	U
Vijandige buren	V
Wachtlijsten	Welkom!
Xenner nie (,k zen er niet)	X
Yuppenbuurt	Y
Zakelijke overeenkomst	Z

Tekstenboekje Spoor ZES 'Drempels & Stempels

Bijlage 2

ARMOEDEWEB
ARBEID EN TEWERKSTELLING
GEZIN
ONDERWIJS
VRIJE TIJD
HUISVESTING
GEZONDHEID
INKOMEN
HULPVERLENING
JUSTITIE
SOCIALE CONTACTEN
© illustraties Klaas Verplancke

Bijlage 3: achtergrondinformatie voor de begeleider

HET ARMOEDEWEB EN WONEN

Mensen in armoedesituaties zijn verstrikt in het armoedeweb. Dit zorgt voor een kloof tussen hen en de rest van de samenleving. Deze kloof kunnen zij niet of nauwelijks op eigen kracht overbruggen. Een aantal levensdomeinen kunnen een hefboom zijn om uit armoede te geraken. Evident zijn: een goed inkomen en een goede gezondheid, maar wonen is ook een uitermate belangrijke hefboom. Wonen heeft een erg grote invloed op de andere levensdomeinen. Bij een dure woning van slechte kwaliteit met een slechte ligging zal die invloed uiteraard negatief zijn. Het goede nieuws is dat een goede woning het omgekeerde effect heeft en de andere levensdomeinen mee vooruit stuwt.
Ook een goede woning, een huis dat ook een thuis kan zijn, is voor elk van ons noodzakelijk. Het heeft een grote invloed op het eigen welbevinden. Wanneer je van je huis een thuis kan maken, zal je je beter in je vel voelen, dan wanneer je moet thuiskomen in een te kleine, donkere, vochtige woning met allerlei problemen. Bovendien zal je vrienden en kennissen van jezelf of je kinderen niet zomaar uitnodigen, wanneer je je schaamt over je huisvesting. Voor de meeste mensen in Vlaanderen is dat vanzelfsprekend.

Inkomen

1 op de 5 huishoudens geeft meer dan 30% van hun inkomen uit aan wonen. Meer dan de helft van alle huurders besteedt zelfs meer dan 30% van hun inkomen aan de huur.
Voor mensen met een hoog inkomen is meer dan 30% betalen voor hun huur niet automatisch een probleem. Maar 1 op de 3 private en zelfs sociale huurders houden na het betalen van de huur niet genoeg over om menswaardig te leven.
Sommige mensen in armoedesituaties zijn wel eigenaar van hun woning. Maar ook hier duiken problemen op. Er is geen geld voor noodzakelijke herstellingen of renovaties. De slechte kwaliteit van woningen leidt tot verschillende andere problemen.

Gezondheid

Je gezondheid heeft te lijden onder een ongezonde woning. Vocht zorgt (vaak chronische) ziektes. Te kleine, donkere woningen, een ongezonde grauwe woonomgeving en te weinig groen zorgen zowel voor fysieke als mentale problemen.

Gezin

Ook de oppervlakte van een woning speelt een rol. Wanneer je met te veel mensen op een te kleine oppervlakte woont, speelt dat de relaties in het gezin parten. Iedereen heeft soms nood aan een eigen plekje, een plaats om tot rust te komen. Als je dat niet kan vinden, is de kans op ruzie groter.

Onderwijs

Jongeren hebben vaak geen eigen ruimte thuis om hun huiswerk te maken. Hierdoor is geconcentreerd werken zeer moeilijk. Lawaai en drukte zijn geen hulp om goede schoolresultaten te behalen, integendeel. Een eigen kamer om in alle rust te werken, daar kunnen velen enkel van dromen. Dit kan een grote impact hebben op de schoolresultaten, met alle gevolgen van dien. Mensen in armoedesituaties moeten soms veel verhuizen, waardoor de kinderen vaak van school moeten veranderen.

Sociale contacten

Ons huis is een ontmoetingsplaats. Hoe vaak zitten we niet met familie of vrienden rond de tafel, hangen tieners rond op elkaars kamer om te luisteren naar muziek en samen Tiktokfilmpjes of Instagramposts te bekijken of erover te praten met een nieuw liefje? Als je die ruimte niet hebt of je

schaamt je over waar je woont, dan nodig je geen mensen uit of geef je geen feestjes. Na een tijdje merk je dat je ook minder uitgenodigd wordt bij anderen.
In de zoektocht naar een betaalbare en kwaliteitsvolle woning verhuizen gezinnen ook meer, soms ook naar een andere gemeente of stad. Een nieuwe school, nieuwe buren, een nieuwe omgeving maken het moeilijker om vrienden te maken en te behouden. Sociale contacten zijn belangrijk om je niet uitgesloten te voelen.

Arbeid en tewerkstelling
De ligging van je huis speelt een belangrijke rol om op je werk te geraken, zeker als je niet beschikt over een eigen wagen. Woningen met een goede ligging, dicht bij openbaar vervoer en voorzieningen, zijn ook veel duurder.
Een gezond huis is ook voor de tewerkstelling erg belangrijk. Wanneer je in een ongezonde woning woont en daardoor vaak ziek bent, kan je problemen krijgen op je werk.

Vrije tijd
De sportclub, de fitness, jeugdbeweging of muziekschool zijn niet zomaar voor iedereen. Dat kost geld en je moet je er thuis voelen. Maar ook in huis is het niet simpel om fijne vrijetijdsactiviteiten te doen. Als je iets geconcentreerd wil doen, is er net iemand anders lawaai aan het maken. Als jij je eens wil uitleven, moet het net stil zijn voor de ander. Er is wel eens ruzie over welk programma er op tv mag of wie de laptop mag gebruiken. Een eigen kamer om je te amuseren? Voor velen is het een onbereikbare luxe. Een mooi park, plein, skatepark… liggen dikwijls niet in de buurt.

Justitie
Leven in armoede is een voortdurende strijd tegen onbetaalde rekeningen en facturen. De huur is bijna altijd één van de grootste rekeningen. Soms lukt het niet om alles betaald te krijgen. Er ontstaan achterstallige rekeningen, waarop je dan weer nog extra kosten moet betalen. Maar evengoed ontstaan er wel eens conflicten, omdat noodzakelijke herstellingen niet worden uitgevoerd of de woning in al te slechte staat is.
Meestal is het de vrederechter die zulke conflicten moet oplossen. Maar ook de gerechtsdeurwaarder komt wel eens langs. Dat is zeer ingrijpend en vaak kunnen mensen hierover niet praten met anderen. Uit je huis gezet worden of bijna al je bezittingen die worden opgeschreven om in beslag genomen te worden en verkocht: dat zijn dingen die je niet vergeet. Mensen willen soms ook liever het conflict vermijden, omdat ze geen alternatief hebben om te wonen. Je vertrouwen in de samenleving wordt steeds kleiner en je bent steeds meer op je hoede.
Als je geen vaste woning hebt, is het moeilijk om een bankrekening te openen, een identiteitskaart en uitkeringen te krijgen en werk te vinden.

Hulpverlening
Als je hulp wil vragen van bijvoorbeeld het OCMW, dan volgt er een sociaal onderzoek. Hierbij zal de maatschappelijk werker van het OCMW ook thuis langskomen om een goed zicht te krijgen op de gezinssituatie. Maar ook hier wint de schaamte het soms van de nood aan hulp. Mensen zijn zo beschaamd over de plaats waar ze leven, dat ze liever niemand over de vloer krijgen, zelfs niet voor hulp. Soms zijn ze ook bang. Als de woning onbewoonbaar verklaard wordt, maar er is geen alternatief, dan sta je van de ene dag op de andere op straat. Dan vermijd je nog liever om hulp te vragen, dan dat je zoiets meemaakt.

Bijlage 4

Wonen: een gunst en geen recht? Onaanvaardbaar!
SCHOUW Door de schouw laten we vervuilde lucht en roet buiten. Op welke plek, op welke manier geraak jij je frustratie of irritatie kwijt?
SLAAPKAMER Wie of wat spoort je aan om het soms rustiger aan te doen? Heb je nood aan momenten van rust of moet alles altijd heel snel gaan?
KEUKEN Waar vind je eten en drinken voor het leven? Wie of wat geeft je kracht en goesting om er weer tegenaan te gaan, om mee te bouwen aan een eerlijke samenleving?
DEUR Stilaan hebben we weer meer contacten. Maar sommige zijn misschien niet meer zo vanzelfsprekend. Voor wie kom je toch terug buiten? En waarom?
FUNDAMENTEN Wat ondersteunt je in het leven? Wat helpt om het vol te houden of te groeien? Hebben alle huizen (mensen) voldoende kracht en ondersteuning?
PLANTJES Om te kunnen groeien en bloeien hebben we nood aan licht en warmte, maar ook aan aandacht, kansen, mensen die in ons geloven. Wie/welke plantjes mogen op jou rekenen? Slagen we erin alle plantjes in onze samenleving voldoende groeikansen te geven?
ZOLDER Geloof je in iets dat groter is? Iets dat ons overstijgt? Wat betekent het voor jou en voor de keuzes die je maakt in je leven?
RAMEN Ieder kijkt naar dezelfde wereld vanuit een ander raam. Wat is jouw uitzicht op de wereld?
TELEVISIE De televisie kan een oog zijn op de hele wereld. Welke gebeurtenissen in de wereld maken je blij? Boos? Angstig?
BERGING We hebben heel wat nodig voor een kwaliteitsvol leven maar soms hebben we veel meer dan we nodig hebben. Welke spullen zou je kunnen missen zonder dat je er ongelukkig van wordt?